

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Bwrdd Iechyd Prifysgol
Aneurin Bevan
University Health Board

Anaf i'r Arddwr Cyngor

Yn dilyn anaf, gall eich arddwrn fod yn chwyddedig, wedi cleisio ac yn boenus oherwydd y difrod i'r meinweoedd meddal megis gewynnau, tendonau, cyhyrau, ac ati.

Gallwch hefyd gael poen yn yr arddwrn oherwydd ddefnydd ailadroddus sy'n arwain at lid yn y tendonau (tendonitis). Gelwir hyn yn anaf straen ailadroddus ac nid yw'n ysgiad gwirioneddol. Fodd bynnag, gall y symptomau fod yn debyg, felly i helpu'r broses wella naturiol, dilynwch y cyngor isod.

Pethau y dylech eu gwneud	Pethau na ddylech eu gwneud
<ul style="list-style-type: none"> • Gorffwyswch am y 24/48 awr gyntaf ar ôl eich anaf gan ddefnyddio'ch garddwrn cyn lleied â phosibl ond gan symud eich garddwrn yn ysgafn. • Er mwyn helpu i atal/lleihau'r chwydd cadwch eich garddwrn wedi'i chodi (yn uchel) mewn sling neu ar gobenyddion - yn ddelfrydol gyda'ch garddwrn uwchlaw lefel eich calon. • Defnyddiwch becynnau iâ (bydd pys wedi'u rhewi wedi'u lapio mewn tywel yn gwneud y tro), am tua 20 munud bob 2-3 awr os yn bosibl • Cymeryd y feddyginiaeth sydd wedi'i hargymell i leddfu poen (gweler tudalen 3) - gellir prynu'r rhain dros y cownter o fferyllfa neu siopau lleol. Dilynwch y cyfarwyddiadau ar y pecyn/potel yn ofalus. • Os ydych wedi cael sblint, dylid ei dynnu pan fyddwch yn gorffwys ac yn y nos. • Daliwch ati i symud eich ysgwydd a'ch penelin fel arfer.	<ul style="list-style-type: none"> • Defnyddio pecynnau iâ<ul style="list-style-type: none"> ○ dros rannau o groen sydd mewn cyflwr gwael ○ Os nad ydych yn delio'n dda gydag oerfel ○ Os ydych chi'n gwybod bod gennych gylchrediad gwaed gwael. • Rhoi pecynnau iâ yn syth ar eich croen - gall hyn losgi eich croen • Peidiwch â gadael y rhew ar eich croen tra'n cysgu • Peidiwch â defnyddio rhew am fwy nag 20 munud ar y tro - ni fyddwch yn helpu'r arddwrn i wella'n gynt a gallwch achosi niwed i'r meinwe

Pam fod angen i mi ymarfer fy mys ar ôl anaf?

Ar ôl 48 awr ceisiwch ddefnyddio'ch llaw cymaint ag y mae'r boen yn ei ganiatáu, yn enwedig ar gyfer pethau syml ee bwyta/gwisgo. Mae ymarferion yn help mawr i'ch llaw, felly gwnewch beth bynnag y byddech fel arfer. Aros yn y gwaith neu ddychwelyd i'r gwaith - mae hyn yn bwysig a dyma'r ffordd orau o wella. Cynyddwch yr hyn yr ydych yn ei wneud o dydd i ddydd gyda'ch llaw yn raddol - wrth i bob diwrnod fynd heibio, dylech allu symud eich llaw/bysedd yn fwy rhydd a chyda llai o anesmwythdra. Efallai y bydd yn cymryd sawl wythnos cyn y bydd eich cryfder llawn yn dychwelyd.

Dechreuwch yr ymarferion hyblygrwydd cyn gynted ag y gallwch - gallant achosi anghysur ond ni ddylai hyn fod yn ddifrifol ac ni ddylai'r anghysur bara'n hir iawn - ceisiwch eu gwneud 3-4 gwaith y dydd yn enwedig ar ôl i chi gymryd cyffuriau lleddfu poen a defnyddio rhew (mae hyn yn lleihau poen ac yn gwneud symud y man sydd wedi anafu'n fwy cyfforddus). Maent wedi'u cynllunio i atal eich garddwn/llaw rhag mynd yn anystwyth, cryfhau'ch cyhyrau, ac felly gwella ystod symudiad a gweithrediad eich llaw. Mae'r holl bethau hyn yn bwysig er mwyn atal ail-anaf pellach. Canllaw yn unig yw nifer yr ymarferion a'r setiau.

1. Eisteddwch wrth fwrdd gyda'ch braich a'ch llaw yn gorffwys ar ei ochr ar ben y bwrdd.

Plygwch eich garddwrn ymlaen ac yna yn ôl bob yn ail x10

2. Plygwch eich penelin i ongl 90-gradd a throi cledr y llaw i fyny ac yna troi cledr y llaw i lawr x10

3. Gwnewch symudiad cylch gyda'ch garddwrn arddwrn, gan ymlacio'r bysedd x10

4. Dechreuwch trwy wneud dwrn. Agorwch y llaw trwy ei sythu'n llwyr ac ymledu'r bysedd x10

Wrth i bob diwrnod fynd heibio, dylech allu symud yr arddwrn yn fwy rhwydd a chyda llai o ddolur, hyd nes y dylai'r symudiad fod yr un peth yn y pen draw â'r symudiad ar yr ochr nad yw wedi'i heffeithio. Dechreuwch ddychwelyd i wneud gweithgareddau ysgafn, gan gynyddu'r defnydd dydd i ddydd yn raddol a symud ymlaen i wneud gweithgareddau mwy heriol. Efallai y bydd yn cymryd sawl wythnos cyn y bydd eich cryfder llawn yn dychwelyd.

Yn dibynnu ar ba mor ddrwg yw'r ysgigiad i'ch garddwn, gall gymryd rhwng 4 - 8 wythnos i wella, weithiau'n hirach.

Lleddfu Poen:

<p>Efallai na fydd angen dim i leddfu poen os yw'r ysgiad yn ysgafn. Fodd bynnag, Mae cyffuriau lleddfu poen, fel Paracetamol, yn ddefnyddiol i leddfu poen, ond mae'n well eu cymryd yn rheolaidd am ychydig ddyddiau yn hytrach na bob hyn a hyn. Gellir prynu'r rhain dros y cownter o fferyllfa neu siopau lleol. Gwnewch yn siŵr nad ydych yn cymryd unrhyw gynnyrch arall sy'n cynnwys Paracetamol.</p>	<p>Gellir defnyddio cyffuriau lladd poen gwrthlidiol hefyd. Mae'r rhain yn lleddfu poen a gallant hefyd leihau llid a chwydd, fodd bynnag os ydych yn feichiog neu'n ceisio beichiogi ni ddylech eu defnyddio Ceir sgîl-ffeithiau o bryd i'w gilydd gyda chyffuriau lladd poen gwrthlidiol - poen stumog a gwaedu o'r stumog yw'r rhai mwyaf difrifol. Efallai na fydd rhai pobl ag asthma, pwysedd gwaed uchel, methiant yr arennau neu fethiant y galon yn gallu eu cymryd ychwaith. Gallwch brynu Ibuprofen mewn fferyllfeydd ar ffurf tabledi a gel. Mae llai o risg o sgîl-ffeithiau gyda'r gel, fodd bynnag, mae llawer llai o'r cyffur yn mynd i mewn i'r llif gwaed hefyd, felly mae'n bwysig eich bod yn defnyddio digon o gel.</p>
<p>Gyda phob meddyginiaeth mae'n hanfodol eich bod yn dilyn y cyfarwyddiadau ar y pecyn neu'r botel yn ofalus</p>	

Gallwch ddychwelyd i wneud chwaraeon yn raddol. Gwnewch hynny'n araf a gwrandewch ar sut mae'ch arddwrn yn teimlo. Adeiladwch ef yn raddol.

Os ydych yn pryderu am eich cynnydd, neu os nad ydych wedi gwella o fewn

10 diwrnod, rydym yn eich cynghori i gysylltu â'ch meddyg teulu, neu hunan-atgyfeirio at eich adran ffisiotherapi leol neu ewch yn ôl i'r adran Brys/adran MIU lle cawsoch eich gweld.

Dolen hunan-atgyfeirio at y gwasanaeth ffisiotherapi:

[Aneurin Bevan University Health Board Physiotherapy Service \(wales.nhs.uk\)](http://www.wales.nhs.uk)

Os na allwch wneud hyn yn electronig dylech ffonio 0300 3732539 rhwng 8.30am a 4.00pm o ddydd Llun i ddydd Gwener.

Cyfeiriadau:

Ysigiadau a straen | Pynciau iechyd A i Y | CKS | NICE

Ysigiadau a straen

**Os ydych yn pryderu o gwbl am eich anaf, cysylltwch â'r
Adran Achosion Brys berthnasol: Ysbyty Athrofaol y Faenor: 01633 493287
Neu Uned Mân Anafiadau (MIU):
Ysbyty Brenhinol Gwent: 01633 234056
Ysbyty Neuadd Nevil: 01873 732073
Ysbyty Ystrad Fawr (YYF) 01443 802353
Ysbyty Aneurin Bevan (YAB): 01495 363318**

**Mae'r ddogfen hon ar gael yn Saesneg/
This document is available in English**

